

EXPOSICIÓ D'ART CUBISTA

GALERIES J. DALMAU

18, Portaferrissa :: BARCELONA :: Portaferrissa, 18

TRADUCCIÓ AL CATALÁ DEL
PREFACI DE JACQUES NAYRAL

20 Abril al 10 Maig 1912

PREU 50 CÉNTIMS
INCLÓS UNA INVITACIÓ

Presentació

dels pintors cubistes

Caldrà, pera lloar dignament l'obra d'art accents més alts y apassionats, que aquestes proses banals y secament analítiques. Sols a un gran poeta, posseïdor del Verb y del Ritme magnífic-deuria pertànyer la feina de cantar la cosa sagrada de traduir l'emoció que ella sugereix de magnificar les imatges que inventa l'artista, y les noves relacions que ell descobreix, de separar pretosament el vels successius que embolcallen aquest múltiple y vivent enigma, que es un quadre.

Enigma dich, y el mot no semblarà pas a tots els que admeten — y son avuy nombrosos — que l'artista no deu entretenirse en imitacions servils,

que la joia artística, no es pas provocada per la constatació d'una reproducció exacta de les aparències, sinó que naix del doble joch de la nostra sensibilitat y la nostra intel·ligència, que l'artista té més talent, com més ens fa penetrar en l'inconegut. Enigma múltiple, que no s'aclareix pas tot sencer y d'una vegada, sinó poch a poch y successivament. — Així s' llegeix un llibre, pàgina darrera pàgina. Com millor sia l'obra d'art, més temps emplearem en comprendre-la íntegrament, més sovint trobarem la joia de descobrir en ella noves rahons per admirar. L'obra d'art absolutament perfecta — si's pot imaginar cosa semblant — serà la que no podrà may ésser completament posseïda per nosaltres, car ella contindrà l'infinit, aquest infinit vers el qual tendim desesperadament, sense may poderlo abraçar.

Heus aquí un retrat en un paisatge. ¿Es això simplement la reproducció de qualques línies que permeten als nostres ulls de reconèixer una testa, els vestiments, els arbres? La fotografia seria suficient pera aquest resultat. Situèu una fisonomia, un pensament humà en l'armonia dels ambients; y en l'acordarli, el revelar el concert de totes les formes de la vida, que son el pensament del home, el pensament d'aquesta flor, l'esclat d'aquesta planta, la cubicació d'aquesta llum, consisteix l'obra del pintor.

Aquests vaixells, que van a sortir del port,

per què tenen aquestes veles enormes que semblen multiplicarse al infinit? Què es això que infla les llurs veles? això no es pas solament el vent, es l'entusiasme, y la fè, y l'esperit d'aventura; s'acaronen, s'enllacen. car son germans; s'enllacen vers un perill comú, combreguen en una mateixa esperança mesclada de temor; dubten, y el clapoteig de les onades es inquietant, y l'aigua es plena de misteri, perque l'avenir s'evoca plè de misteri y d'inquietut, perque l'ànima dels vaixells es lligada al moll per mil adeus, per mil tendreses.

Y no anèu pas a cercar un crítich estret pera judicar l'obra d'art; no anèu, sobre tot, a sorprendreus, si'l vostre vehí hi troba altra cosa que vos. Demà, potser vos descobrirèu lo que ell ha descobert avuy, mentres que ell mateix, arregarà les relacions que vos acabèu d'arreglegar. Un bell quadre, una bella esculptura, tanquen mil y mil rahons, d'èsser admirades. Es propi del talent, el desvetllar el més gran número possible de correspondencies, en l'esperit dels homes més diversos. L'home de geni, es aquell del qual les potencies armòniques son tals, que fa vibrar, al unísson de la ciencia, l'ànima de tots els altres homes, dels més barbres als més conreuats.

Aixís mateix ¿la concepció d'una obra d'art, que's va descobrint poch a poch, no es infinidament més noble que la de l'obra d'art que pot llegirse immediatament? D'aquesta última, ja may

podem esperarne una joia novella. L'altra, que's va descobrint poch a poch, reserva constantment a la meva sensibilitat y a la meva inteligencia, rahons pera exercirse y pera satisferse. Per elles penetro lentament les coses y les coses se'm penetren, el camp de la meva coneixença s'extèn, y es per això que jo beneixo als artistes qui desde'l cim de la «realitat profunda», li arranquen el secret de les seves cavitats inconegudes.

Será contradirme jo mateix, si volgués ara definir y categorisar el talent dels pintors d'aquesta exposició, que jo he assumit la gloriosa, més, perillosa missió de presentar.

No cal veure, donchs, en les línies que segueixen, altra cosa que l'expressió molt insuficient, de la meva sensibilitat particular, y sobre tot no cercarhi judicis del genre d'aquells que formulen, d'un dogmatisme tan irrisori, els crítichs endarrerits.

En Metzinger posa al servey d'una inteligencia extremadament penetranta y súbtil, una lògica inflexible y una maravellosa voluntat. Contra l'idea falsa que'ns fem de la forma y de la interpretació incompleta que se li ha donat fins ara, ell s'esforça en realisar la «Imatge total»; y an això hi arriba, describint el major número de plans del objecte representat. Dotat d'una sensibilitat rara y d'una clarividencia que, permetentli descobrir constantment nous reports y noves causes

d'emoció, preocupat de donar, segons una ditxosa fórmula, «una consciència plàstica al nostre instint», afegeix a la veritat purament objectiva, una veritat més real, aquella veritat que sols agafa la intel·ligència. Ses qualitats de colorista delicat, sa claretat, sa precisió, comuniquen un encant al ensemble original y tradicional; un quadre de Metzinger es un llibre admirablement compost, mes tan complert y divers, que un hom creu trobarhi sempre una pàgina encara no llegida.

L'Albert Gleizes, pintor en tota la força admirable del terme, opera la fusió absoluta de la intel·ligència y del sentit de la materia concreta. Lògich, la seva lògica es plena de franquesa y de frescor. Mireu aquest paisatge de l'«Ill de France», uneix la Grandesa a la lleugeresa, la finesa a la potencia; dins de la seva disciplina, la técnica resta lliure.

L'equilibri de les masses, dels arbres, la fluïdesa del aire y de l'aigua, la solidesa dels primers plans, lliguen aquesta obra a la gran tradició dels Claudi Gelée y dels Corat. El Retrat del autor d'aquestes línies té un sentit profund de l'expressió, que no té rès que veure ab les caracterisacions fàcils; altrament dit, es un retrat a la vegada que una pintura, la versemblança y les qualitats pinturals s'armonisen perfectament: això es l'Istil.

María Laurencin, es tota la dolçura tota la fràgil emocionitat de l'ànima femenina. ¡ Com un

hi endevina l'ànima d'una noya de la «doulce trance» en aquest art tant plé d'encant y de gracia! No rebutjant la tendència decorativa, María Laurencin sab no rès menys que conciliar l'aire armoniós de les línies ab les exigencies més plàstiques dels volums y de les densitats, y jo estimo per la seva mateixa ambiguetat, les seves figures ab intencions indecises, aquests cossos de dòna núsos, els quals un no sab si son més purs o més apassionats.

El sentit aquest de la forma, el color estrident, revelen en les obres den Joan Gris una intel·ligència excessiva que, no obstant, no obstrueix la més delicada sensibilitat. Ella apareix, sobre tot, en la comprensió novíssima de la llum, de la qual en Gris fa el principi de tot. Aquesta llum tan original, aquesta llum que té una veritable personalitat, es una de les més rares seduccions d'aquest pintor curiós y penetrant.

L'esperit matemàtic sembla dominar en les obres den Marcel Duchamp. Alguns dels seus quadres son purs esquemes, com si s'esforcés a fer demostracions y síntesis. En Marcel Duchamp se distingeix, en efecte per la seva extrema audacia especulativa. S'atasca a configurar un doble dinamisme, subjectiu y objectiu: aixís el «Nu baixant l'escala». Aquest costat abstracte s'atenúa, no obstant, sots la influencia d'una delicadesa tota verlainiana, com en la «Sonata».

L'escultor Agero realisa en el marbre y la fusta obres «cubistes» d'una gran bellesa. El seu art, extremament profund, s'adapta admirablement a les exigències d'una tècnica severa. El geni de sa raça (l'Agero es espanyol), esclata en la perfecció de les figures aquí exposades. Ritme, voluntat, sensibilitat, s'oposen y s'equilibren a la voluntat, a la disciplina, a la intel·ligència.

Heusaquí sumariament y pobrement explica des algunes de les rahons que'ns fan estimar als artistes dels quals acabo de parlar.

Dich alguns y no es d'altres tan subtils y tan íntims sens dubte, perque sols d'alguns he pogut comprendre clarament l'obra y dels quals jo no sabria pas formular un judici en la banalitat dels mots corrents y la lleugeresa d'una prosa inadequada. Es en lirismes, com he dit al començar, que cal traduir aquests sentiments profans. O sinó, nó; val més per una joia suprema y maravillosament egoista, no provar de analisar aquesta sensació divina de misteri, aquesta comunió ab el gran Inconegut que sucita sempre al fons del fons de la nostra ànima la contemplació de la Bellesa pura.

J. HORTA

BARCELONA